

Joan Didions sidste noter vakler som litteratur

"Som autofiktivt skønlitterært værk har Joan Didions 'Noter til John' åbenlyse mangler. Også selvom man tager de imødekommende briller på, og godtager præmissen om en brevroman med kun én afsender," skriver forfatter Louise Juhl Dalsgaard. Foto: Brigitte Lacombe

LOUISE JUHL DALSGAARD

24.05.2025

BØGER // ANMELDELSE – Joan Didions posthume *Noter til John* giver et sjældent indblik i forfatterens terapiforløb og moderskabstvivl – men trods den velkendte nøgterne stil forbliver læseren en tilskuer på bagerste række. Bogen er et interessant dokument, men som litterært værk er det en ujævn og distanceret oplevelse.

Noter til John

Forfatter: John Didion

Forlag: Gyldendal

Oversat af Nanna Lund

Udkom d. 20. maj 2025.

Jeg sidder og forsøger mig frem. Sagen er, at jeg er blevet bedt om at anmelde Joan Didions posthume udgivelse *Noter til John*. Det er langt fra første gang, jeg anmelder

en bog, og heller ikke første gang, jeg kaster mig over et værk af den amerikanske forfatter. Alligevel har det vist sig at være en opgave ud over det sædvanlige. Ikke fordi bogen er svær at forstå eller formen utilgængelig. Nej, problemet er, i hvilket lys, jeg skal læse bogen, med hvilke briller, jeg skal forholde mig til den.

“Det er et tydeligvis gennemarbejdet manuskript, og man forstår i det lys godt, at forfatterens bagland har valgt at udgive noterne for et større publikum. Om det er tiltænkt fra forfatterens side, tillader jeg mig dog at have min tvivl om

Noter til John er 150 sider efterladt af Joan Didion. Læg dertil forlagets tilføjelse i form af et dokument og et brev fundet på forfatterens computer. Helt overordnet er der tale om en række optegnelser henvendt til ægtefællen, John G. Dunne, der temmelig minutiøst beskriver Didions forløb hos en psykolog gennem lidt over to år. Der er således ikke et egentligt narrativ, men en række samtaler mellem Didion og hendes terapeut, genfortalt for et du, der dækker over ægteemanden.

JOAN DIDION

NOTER TIL JOHN

GYLDENDAL

Samtalerne kredser mestendels om ægteparrets adoptivdatter, Quintana. Hun blev adopteret af parret som spæd, og nu – nogle og tredive år senere – kæmper hun med en svær alkoholisme, der bekymrer moren. For skyldes datterens problemer i virkeligheden Didion, et manglende blik for datterens skrøbelighed? Har hun som mor, i stædig selvopretholdelsesdrift, begravet sig i sit eget arbejde i stedet for at tage del i Quintanas liv? Har hendes ubehag ved konflikter afholdt hende fra i tide at konfrontere datteren med sine bekymringer for hendes ve og vel.

Joan Didions nøgterne stemme

Alt sammen fortælles og formidles med Joan Didions klassisk nøgterne stemme. Selv når hun beskriver, at hun bryder sammen i gråd, er det nævnt som en reaktion på linje med at hoste eller stryge en hånd gennem håret. En neutralitet, man kan se som en sproglig styrke, som udtryk for en gennemgående og sikker stil, men som også vil efterlade nogle læser uforløst, alt efter temperament.

Det er et tydeligvis gennemarbejdet manuskript, og man forstår i det lys godt, at forfatterens bagland har valgt at udgive noter for et større publikum. Om det er tiltænkt fra forfatterens side, tillader jeg mig dog at have min tvivl om.

Det er som ufrivilligt at overvære en mobilsamtale i toget: Man hører brudstykker, navne i flæng, og aner, at der er tale om en situation af en vis kompleksitet, men mest af alt er man bare frustreret over den højlydte tale, fordi man i sin ufine nysgerrighed alligevel gerne vil forstå, hvad det drejer sig om

Men tilbage til indgangsspørgsmålet: Med hvilke briller skal denne bog læses? Skal det ses som et autobiografisk værk i sin egen ret? Som et vidnesbyrd om, hvad der skete i et terapilokale i år 2000, hvad der blev sagt, hvornår og hvordan?

Eller skal det betragtes som en ægtefælles by proxy-betroelser til sin ægtemand – formidlet som breve fra et jeg til et du?

Er det dagbogsnotater skrevet med en detaljerigdom, som måske bedst begrundes i forfatterens forsøg på at holde fast i sig selv, sine egne følelser, sin tvivl?

Lad mig slå fast: Som autofiktivt skønlitterært værk har bogen åbenlyse mangler. Også selvom man tager de imødekomende briller på, og godtager præmissen om en brevroman med kun én afsender. Det mildt mislykkede i et sådant projekt skyldes, at vi har at gøre med en meget specifik familiær problemstilling, som man som læser alt andet lige har svært ved at tage på sig. Der er ganske enkelt for mange ubekendte.

Vi kender som læser ikke fortællerens/forfatterens datter, Quintana, eller omstændighederne omkring adoption. Vi ved ikke, hvem hun er, eller hvordan hun er endt i et alkoholmisbrug. Du'et, der skrives til, er også læseren sært ubekendt. Vi bliver i en note fortalt, at der er tale om John Gregory Dunne, forfatterens ægtefælle, men derudover optræder han kun som i en enkelt terapisesession, hvor hans bidrag er mere end beskedent.

Som læser føler man sig derfor som en tilskuer på bagerste række, som vidne til en forestilling, der foregår på en scene så langt væk, at egentlig indlevelse er svært. Det er som ufrivilligt at overvære en mobilsamtale i toget: Man hører brudstykker, navne i flæng og aner, at der er tale om en situation af en vis kompleksitet, men mest af alt er man bare frustreret over den højlydte tale, fordi man i sin ufine nysgerrighed alligevel gerne vil forstå, hvad det drejer sig om, hvad der er på færde.

Det er så heller ikke, vurderer jeg, tanken med bogen at skabe et autofiktivt værk. På forsiden er udgivelsen angivet som "Noter". Ifølge sproget.dk er noter "tekst, man skriver ned, ofte til eget brug; optegnelse vedrørende noget hørt eller læst."

“Som litterært værk er det dog ikke min opfattelse, at det yder Joan Didion ret. Dertil er formen for ensidig, gentagelserne for mange

Dette "hørte" er Didions egne ord, hun så at sige "læser sig selv", skriver ned med henblik på at huske, men også at forstå. Sig selv, sine handlinger, følelser. Det overensstemmer også med det indtryk, forfatteren giver af sig selv: En kvinde, der i høj grad forholder sig til livet, snarere end at leve det. Hun er præget af kontroltvang, lider under konstante bekymringer for sit virke, familiens økonomi, datterens tiltagende misbrug. I stedet for at mærke smerten, sender hun den så at sige – per brev – til sin mand. Som hvis hun havde lidt fysisk overlast, skåret sig i en finger og nu rakte den frem, så en anden kunne behandle den. Rense såret, sy fingeren.

Som terapeutisk metode er det en virkelig speciel tilgangsvinkel. Dette at overlade sin terapi til en tredjepart. Overlevere følelser, oplevelser, frustrationer som en bog til en læser og sige: Hvad får du ud af alt det her? Det er svært ikke at forstå som en dissociativ strategi.

Som læser er det svært ikke at føle, at man som endnu et led i kæden, en fjerdepart, er så meget på afstand af det fortalte, at det er svært at lade sig røre af det.

Et interessant indblik i en terapeutisk proces

Didions nøgterne stemme er altid værd at læse, også her. For nogle, vil bogen også tilbyde et interessant indblik i en terapeutisk proces, ligesom mange sikkert vil kunne nikke genkendende til de problemstillinger, der sættes under lup: Misbrugets anatomi. Tilknytningsfortyrrelser. Kampen mellem intellekt og følelser. Omsorg som et overgreb.

Som litterært værk er det dog ikke min opfattelse, at det yder Joan Didion ret. Dertil er formen for ensidig, gentagelserne for mange. Distancen mellem det fortalte og fortælleren for stor. Jeg nåede ganske enkelt at kede mig undervejs.

Er du hardcore Didion-fan vil du muligvis få udbytte af at læse *Noter til John*. Andre vil måske opleve, at Joan Didion med denne udgivelse er blevet taget som gidsel af et bagland, der har øjnet en mulighed for at malke et dødsbo. Jeg hører nok til de sidste.

[Klik dig videre til mange flere boganmeldelser lige her.](#)

gyldendal

Joan Didion

Louise Juhl Dalsgaard

Noter til John

LOUISE JUHL DALSGAARD

Louise Juhl Dalsgaard er forfatter til ni bøger såvel digte, noveller som romaner. Hun er til daglig leder af Forfatterlinjen på Dansk Talentakademi og arbejder desuden som projektmedarbejder ved Aarhus Litteraturcenter.

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**

For kun 25 kr. om måneden giver du POV International mulighed for at bringe uafhængig kvalitetsjournalistik.